

ASIA**Käsittelyaikaa koskevaan tiedusteluun vastaaminen****KANTELU**

A arvostelee oikeuskanslerille 8.8.2014 osoittamassaan kirjoituksessa Maahanmuuttoviraston (Migri) menettelyä aviopuolisonsa oleskeluluvan käsittelyyn liittyvässä asiassa. Puolison oleskelulupa-asia on tullut vireille 9.12.2013, eikä sitä ollut ratkaistu vielä kantelun jättämisen ajankohtana. A:lta on 26.3.2014 päivätyllä kirjeellä ja myöhemmin sähköpostitse pyydetty lisäselvitystä ja alkuperäistä avioliittotodistusta. A on kertomansa mukaan vastannut lisäselvityksenä pyydettyihin kysymyksiin ja toimittanut avioliittotodistuksen Migriin 15.4.2014. Hän on kirjoituksensa mukaan tiedustellut ja kiirehtinyt asian käsittelyn etenemistä useita kertoja, mutta hänen kiirehtimispyyntöään 18.7.2014 ei ollut kirjattu ja muutoin häntä on vain kehoitettu odottamaan ja tutustumaan Migrin verkkosivuilla oleviin keskimääräisiin käsittelyaikatietoihin.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut 2.2.2015 päivätyn lausunnon, jonka jäljennös lähetetään A:lle tämän päätöksen ohessa tiedoksi.

RATKAISU

Tapahtumatietoja

Kanteluasiakirjoista ja saadusta selvityksestä käy ilmi, että A:n aviopuolison oleskelulupahakemus on tullut vireille 9.12.2013 ja asiassa on annettu päätös 15.8.2014. Asian ratkaisemiseksi tarvittavat viimeiset lisäselvitykset on saatu Migrin ilmoituksen mukaan 16.4.2014. A on tiedustellut asian etenemistä sähköpostitse 8.5.2014, jolloin häntä on kehoitettu tutustumaan Migrin verkkosivujen käsittelyaikatietoihin ja ilmoitettu, että tarkkaa arviota on mahdoton antaa. Hän on sähköpostitse 4.6.2014 tiedustellut, mitä asiassa vielä odotetaan. Hänelle on 6.6.2014 ilmoitettu vastauksena, että hakemus odottaa ratkaisua, ja pyydetty tutustumaan verkkosivujen käsittelyaikakeskimääriin. A:n kiirehtimispyyntö on saapunut virastoon 30.7.2014 ja kirjattu asiankäsittelyjärjestelmään 12.8.2014. Päätös oleskelulupahakemukseen on tehty 15.8.2014.

Migrin verkkosivustolla olevat ns. jonotiedotteet päivitetään selvityksen mukaan kuukauden välein. Tiedotteissa kerrotaan vireillä olevien hakemusten määrä ja se, milloin vanhimmat käsittelyn alkamista tai ratkaisua odottavista hakemuksista on pantu vireille. Suomen kansalaisten puolisoiden osalta toteutunut keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2013 on ollut 106 vuorokautta. Viraston verkkosivuilta saadun tiedon mukaan vuonna 2014 vastaava käsittelyaika on ollut 104 vuorokautta.

Arviointi

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain (434/2003) 8 §:ssä säädetään, että viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n perustelujen (hallituksen esitys HE 72/2002 vp, s. 75) mukaan käsittelyn vaatima aika voi vaihdella tapauskohtaisesti huomattavasti. Arvion paikkansapitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästymiseen.

Kantelijan puolison oleskelulupahakemus oli ollut vireillä noin viisi kuukautta (noin 150 vrk), kun A tiedusteli asian käsittelyn aikataulua 8.5.2014. Tuolloin häntä kehoitettiin tutustumaan viraston käsittelyaikoihin verkkosivuilla www.migri.fi. Samalla hänelle ilmoitettiin, että ”tarkkaa arviota on mahdoton antaa”. Asiassa saadun selvityksen mukaan viraston keskimääräiset käsittelyajat ovat tiedustelun ajankohtana verkkosivuilla ilmoitetun mukaisesti olleet Suomen kansalaisten puolisoiden kohdalla 106 vuorokautta (vuoden 2013 tilasto). Tuossa vaiheessa kantelijan puolison hakemus oli siis ollut vireillä jo noin puolet pidempään kuin kyseisenlaiset tapaukset keskimäärin. Toiseen, 4.6.2014 esitettyyn tiedusteluun vastattiin Migristä 6.6.2014, että hakemus odottaa ratkaisua ja pyydettiin jälleen tutustumaan keskimääräisiin käsittelyaikoihin. Tuolloin hakemus oli ollut vireillä jo noin 6 kuukautta eli noin 180 vuorokautta.

Keskimääräisiin käsittelyaikoihin viittaaminen tilanteessa, jossa tiedustelun kohteena olevan hakemuksen käsittely on jo erittäin selvästi ylittänyt keskimääräiset käsittelyajat, ei näkemykseni mukaan täytä hallintolain 23 §:n 2 momentin säännöksestä ilmenevää viranomaisen veloitetta antaa arvio päätöksen antamisen ajankohdasta. Tutustuminen keskimääräisiin käsittelyaikoihin ei ole tässä tapauksessa millään tavoin voinut antaa lisätietoa tiedustelun kohteena olevan hakemuksen käsittelyn tilasta tai siitä, mikä voisi viranomaisen arvion mukaan olla kyseisessä tapauksessa päätöksen antamisen ajankohta. Kuten edellä lainkohdan perusteluista on todettu, ei arvion paikkansapitävyydeltä voi edellyttää ehdotonta luotettavuutta. Suuntaa antava

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

arvio on asiakkaan pyynnöstä kuitenkin annettava. Se seikka, että viranomainen ilmoittaa asioiden keskimääräisiä käsittelyaikoja esimerkiksi verkkosivuillaan, ei sulje pois viranomaisen velvollisuutta vastata nimenomaiseen tiedusteluun ja antaa pyydettyä arvio päätöksen antamisen ajankohdasta.

Asian käsittelyä koskevasta kiirehtimispyynnöstä ja sellaisen käsittelemisestä ei ole nimenomaisia säännöksiä. Viranomaisen on joka tapauksessa käsiteltävä asia ilman aiheutonta viivytystä. Migrin selvityksen mukaan sinne saapuvat kiirehtimispyynnöt rekisteröidään asiankäsittelyjärjestelmään. Kantelun kohteena olevassa tapauksessa A:n 30.7.2014 sähköpostitse toimitama asian kiirehtimispyyntö saapui asian käsittelijän vuosiloman aikana ja kirjattiin järjestelmään viiveellä, vasta 12.8.2014. Päätös asiassa tehtiin 15.8.2014. Kiirehtimispyynnön käsitteilyyn liittyvään menettelyyn minulla ei ole huomautettavaa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Käsitykseni mukaan asian käsittelyn aikataulua koskeviin A:n tiedusteluihin 8.5.2014 ja 4.6.2014 Migristä annetuissa vastauksissa ei ole annettu riittävän tapauskohtaista tietoa hänen puolisonsa oleskelulupa-asian käsittelyn etenemisestä. Menettely ei näin ollen ole ollut hallintolain 23 §:n 2 momentissa säädetyn mukaista.

Oleskelulupa-asia sinänsä on ratkaistu ulkomaalaislain 69 a §:n määräajan kuluessa, eikä asiassa näkemykseni mukaan ole ilmennyt, että asian käsittelyssä olisi aiheettomasti viivytelty. Tästä syystä katson riittäväksi toimenpiteeksi kiinnittää Maahanmuuttoviraston huomiota viranomaisen velvollisuuteen vastata asian käsittelyn etenemistä koskevaan tiedusteluun ja antaa asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisen ajankohdasta.

Apulaisoikeuskanslerinsijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
